

Puztai Tamás (Akadémiai Díj)

Krausz Ferenc (Arany János-díj)

Szabados László Benő (Fizikai Fődíj)

MÁJUSI ESEMÉNYEK

Május eseményekben gazdag hónapja a hazai tudományos és különösen a fizikai közéletnek. Minden évben május elején tartja közgyűlését a Magyar Tudományos Akadémia. A közgyűlésen adták át az MTA Elnöksége által odaítélt Akadémiai Díjakat, amit idén tizenegy kutató érdemelt ki. Fizikusok közül *Puztai Tamás*, az MTA Wigner Fizikai Kutatóintézet tudományos tanácsadója vehetett át Akadémiai Díjat a heterogén kristálycsíra-képződés fázismező-elméleti leírásának megalapozásáért, a spirálózó eutektikus dendritik fázismező-elméleti modelljének kidolgozásáért, valamint a polikristályos megszilárdulás térelméleti módszerének kifejlesztésében játszott meghatározó szerepéért.

Az Akadémia külső tagjai számára szervezett fórumon adták át az Arany János-díjakat és -érmeket, amelyekkel az MTA a külföldi magyar kutatók munkásságát ismeri el. Kiemelkedő tudományos teljesítményéért Arany János-díjat kapott *Krausz Ferenc* Németországban dolgozó fizikus, az MTA külső tagja. Krausz Ferenc bécsi csoportjával elsőként állított elő ultrarövid fényimpulzusokat, amivel egy új tudományterület, az attoszekundumos fizika alapjait fektette le. 2004-től tevékenységét a garchingi Max Planck Kvantumoptikai Intézet igazgatójaként végzi, ezzel párhuzamosan a müncheni Ludwig Maximilian Egyetem tanszékvezető professzora. Vezetésével számos magyar doktorandusz és kutató dolgozott Bécsben és Münchenben, akik közül többen hazai vagy külföldi professzori vagy MTA-doktori címet szereztek.

Az MTA közgyűléséhez kapcsolódóan a Fizikai Tudományok Osztálya évről-évre számos előadóülést rendez. A *Fizika fejlődési irányjai* című ülésen kerülnek átadásra az Osztály által odaítélt Fizikai Fődíj és Fizikai Díj kitüntetések. A Fizikai Fődíjat ebben az évben *Szabados László Benő*, az MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont Részecske- és Magfizikai Intézet tudományos tanácsadója kapta az általános relativitáselmélet és a gravitációs tér megmaradó mennyiségeinek kutatásában elért eredményeiért, amelyekkel – egyebek között – jelentősen hozzájárult a gravitációelmélet kanonikus (hamiltoni) szerkezetének mélyebb megértéséhez. A témáról írt, folyamatosan aktualizált összefoglaló cikke a terület alpművének számít. Fizikai Díjat kapott *Dóra Balázs*, a BME Elméleti Fizika Tanszék egyetemi tanára és *Szabó Róbert*, az MTA CSFK tudományos tanácsadója.

Ezen az előadóülésen Puztai Tamás és Szabados László is előadást tartott a díjak elnyerésének alapjául szolgáló legfontosabb eredményeiről. Nagy örömkre, Puztai Tamás és Szabados László felkérésünket elfogadva előadásait cikkekben is leírták, amelyeket jelen számunkban már olvashatnak is.

A másik fontos májusi esemény az Eötvös Loránd Fizikai Társulat küldöttgyűlése, amelynek eseményeiről részletes beszámolót olvashatnak lapunkban. Ugyancsak ismertetjük a Társulat ez alkalommal átadott kitüntetéseit és díjait. A Díjazottak közül többen rendszeres szerzői lapunknak, és több díjazott (*Kürti Jenő*, *Vannay László*, *Juhász András*, *Opitz Andrea*, *Kóspál Ágnes*) írásaival a *Szemle* valamelyik közeljövőben megjelenő számában találkozhatnak majd.

Immár hagyomány, hogy a küldöttgyűlésen kerül átadásra a Fizikai Szemle Nívódíj az előző évfolyamban megjelent cikkek közül a szerkesztőbizottság által legjobbnak ítélt írás szerzői számára. A Társulat elnöksége elfogadta azt a javaslatunkat, hogy ezentúl „A fizika tanítása” rovatban megjelent cikkek közül is díjazunk egyet, az új eredményekkel, illetve tudománytörténettel foglalkozó cikkek mellett, így ezúttal már két cikk szerzője vehették át ezt az elismerést. A tanítási témájú díjazott cikk szerzője meghívást kap a következő tanári anketon való részvételre és előadás tartására. Remélem, hogy ez még több színvonalas cikk írására serkenti majd a *Szemle* közönségét.

Lendvai János
főszerkesztő

Az Eötvös Loránd Fizikai Társulat havonta megjelenő folyóirata.

Támogatók: a Magyar Tudományos Akadémia Fizikai Tudományok Osztálya, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Magyar Biofizikai Társaság, a Magyar Nukleáris Társaság és a Magyar Fizikushallgatók Egyesülete

Főszerkesztő:
Lendvai János

Szerkesztőbizottság:
Bencze Gyula, Biró László Péter, Czitrovsky Aladár, Füstöss László, Gyürky György, Hebling János, Horváth Dezső, Horváth Gábor, Iglói Ferenc, Kiss Ádám, Koppa Pál, Ormos Pál, Papp Katalin, Simon Ferenc, Simon Péter, Sükösd Csaba, Szabados László, Szabó Gábor, Takács Gábor, Trócsányi Zoltán, Ujvári Sándor

Műszaki szerkesztő:
Kármán Tamás

A folyóirat e-mailcíme:
szerkesztok@fizikaiszemle.hu
A lapba szánt írásokat erre a címre kérjük.

A beküldött tudományos, ismeretterjesztő és fizikatanítási cikkek a Szerkesztőbizottság, illetve az általa felkért, a témában elismert szakértő jóváhagyó véleménye után jelenhetnek meg.

A folyóirat honlapja:
<http://www.fizikaiszemle.hu>

A címlapon:

A Szegedi Tudományegyetemen kifejlesztett fotoakusztikus műszerek egyik jellemző felhasználási területe a tengeri fúrótornyokon kitermelt gáz minőségének mérése. (Lásd Bozóki Zoltán írását a 192–196. oldalakon.)

<i>Lendvai János:</i> Májusi események	181
<i>Szabados B. László:</i> A gravitációs energia-impulzusról <i>A gravitációs energia-impulzus különös tulajdonságainak és ezek okának bemutatása</i>	183
<i>Pusztai Tamás:</i> Anyagtudomány számítógéppel – 1. rész <i>Hogyan váltja le a fizikai modellek számításán alapuló tervezés a korábbi „melegíts, kalapálj és reménykedj” módszereket</i>	188
<i>Bozóki Zoltán:</i> A fotoakusztikus laboratóriumtól a tengeri fúrótornyokig – egy sikeres műszerfejlesztés története <i>Egy több mint 20 év alatt megvalósított, eredményes innovációs tevékenység tanulságos leírása</i>	192

A FIZIKA TANÍTÁSA

<i>Simon Alpár, Tunyagi Arthúr, Fülöp Zalán, Kapusi Zalán, Kandrai Konrád:</i> Sűrűdési együttható meghatározása ellenállásmérés alapján <i>Egy tanulságos labormérés – inkább egyetemi szintre</i>	197
<i>Bokor Nándor:</i> Milyen alakú a száguldó autó kereke? <i>A kérdés megválaszolása során szép példát kapunk a háromdimenziós téridődiagramok hasznosságára</i>	203
<i>Csatári László, Molnár Tamás, Zámbo Szabolcs:</i> Törésmutató meghatározása saját mérőeszköz segítségével <i>A 2017. évi myDAQ pályázaton III. helyezést elnyert munka bemutatása</i>	209

HÍREK – ESEMÉNYEK

Az Eötvös Loránd Fizikai Társulat 2018. évi Küldöttgyűlése	214
A Társulat 2018. évi kitüntetései és tudományos díjai	216

J. Lendvai: This happened in May
L. B. Szabados: On gravitational energy-momentum
T. Pusztai: Computational materials science – Part 1
Z. Bozóki: From a photoacoustic laboratory to an offshore drilling rig – story of a successful instrument development

TEACHING PHYSICS

A. Simon, A. Tunyagi, Z. Fülöp, Z. Kapusi, K. Kandrai: Determination of friction coefficient by electrical resistance measurement
N. Bokor: What shape is the wheel of a fast moving car?
L. Csatári, T. Molnár, Sz. Zámbo: Refractive index measurement by a home-made device

EVENTS

Delegates Assembly of the Roland Eötvös Physical Society
Honors and scientific awards of the Roland Eötvös Physical Society

